

ESTIU

Cultura

S'EXPOSA EL CÒDEX ROBAT

El *Còdex Calixtí*, que durant un any un exoperari de la catedral de Santiago va amagar a casa seva, s'exposa durant quatre dies. Per evitar nous robatoris, el manuscrit medieval s'ha protegit amb una urna de cristall blindada i amb sofisticades i cares mesures de seguretat.

La incansable creativitat de Joaquim Carbó

L'autor de 'La casa sota la sorra' celebra avui el vuitantè aniversari

Reportatge

JORDI NOPCA
BARCELONA

Joaquim Carbó ha perdut les ulleres. L'escriptor passejava pel bosc que queda al costat de la casa de Castellterçol on estiueja i, atabalat per la calor, s'ha tret la samarreta. Quan se l'ha tornat a posar ha descobert que les ulleres li devien haver caigut i s'ha posat a buscar-les. Però no les ha trobat. Carbó, que avui fa 80 anys, podria picar a la porta del detectiu Felip Marlot, una de les seves creacions més conegudes, i demanar-li ajuda. O potser podria engegar una col·lecció de microcontes –que l'escriptor ha rebatejat amb el nom de *bonsais*– en què cadascun plantege una alternativa diferent: pot ser que les ulleres hagin estat segrestades per algun animal curiós, o bé les ha agafat algú, amb bones o males intenci-

'La casa sota la sorra', convertida en musical

A més d'arribar a les 80 edicions, *La casa sota la sorra* –primera d'una sèrie de nou novel·les que va acabar amb *L'última casa* (Columna, 2008)– ha comptat amb una adaptació en còmic publicada a l'Editorial Casals. Després que la versió cinematogràfica que havia de produir Ferran Viladell quedés descartada, el Teatre Nacional va encarregar a Egos Teatre l'adaptació escènica del llibre en clau de musical. Els espectadors que no la van poder veure l'any 2010 han estat de sort aquest estiu: el Teatre Borràs la va recuperar durant tot el mes de juliol.

ons; caldria no descartar que hagin fugit per iniciativa pròpia i visquin una situació perillosa.

L'escriptor celebrarà el seu vuitantè aniversari sense ulleres ni gaire cerimònia. "Aniré a dinar amb la dona en algun hostel a la vora del poble –diu–. La meua vida pot semblar rutinària, però per a mi, aquesta rutina és fantàstica". Gràcies a aquest dia a dia poc accidentat, Carbó ha anat treballant els 130 llibres que ha publicat des que l'any 1962 va aparèixer el primer, el recull de contes *La sortida i l'entrada*. El total d'exemplars venuts de la seva obra supera el milió. "Vaig entrar a treballar a La Caixa l'any 1949, amb 16 anys, i no me'n vaig moure fins a la jubilació, 40 anys després –recorda l'autor–. De les vuit del matí fins a les tres de la tarda feia números. Llavors me'n anava cap a casa i tenia tota la tarda per escriure".

Carbó no va publicar el seu debut fins a la trentena, i des de llavors ja no s'ha aturat, si bé la seva mare li va desaconsellar que s'hi dedicés. "La mare va passar molta por, després de la Guerra Civil –fa memòria–. L'any 1939, després de passar un temps en un camp de concentració francès, el pare va arribar a Barcelona. Poc després el van empresonar per haver escrit un article anticlerical publicat en temps de la Segona República. Hi va passar quatre mesos! La mare no ho va oblidar. Per això sempre em deia: «Escriure significa comprometre's...»".

L'hora de tapar forats

Un any abans de *La sortida i l'entrada*, Carbó es va implicar en la creació de la revista *Cavall Fort*. Mai més no se n'ha desvinculat. Ha passat el mateix amb l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, de la qual ha format part des de les primeres juntes, l'any 1977. "Em vaig posar a escriure per tapar forats. La dedicació

Vicenç Villatoro
"És un escriptor total, encara que se'l conegui pels llibres infantils"

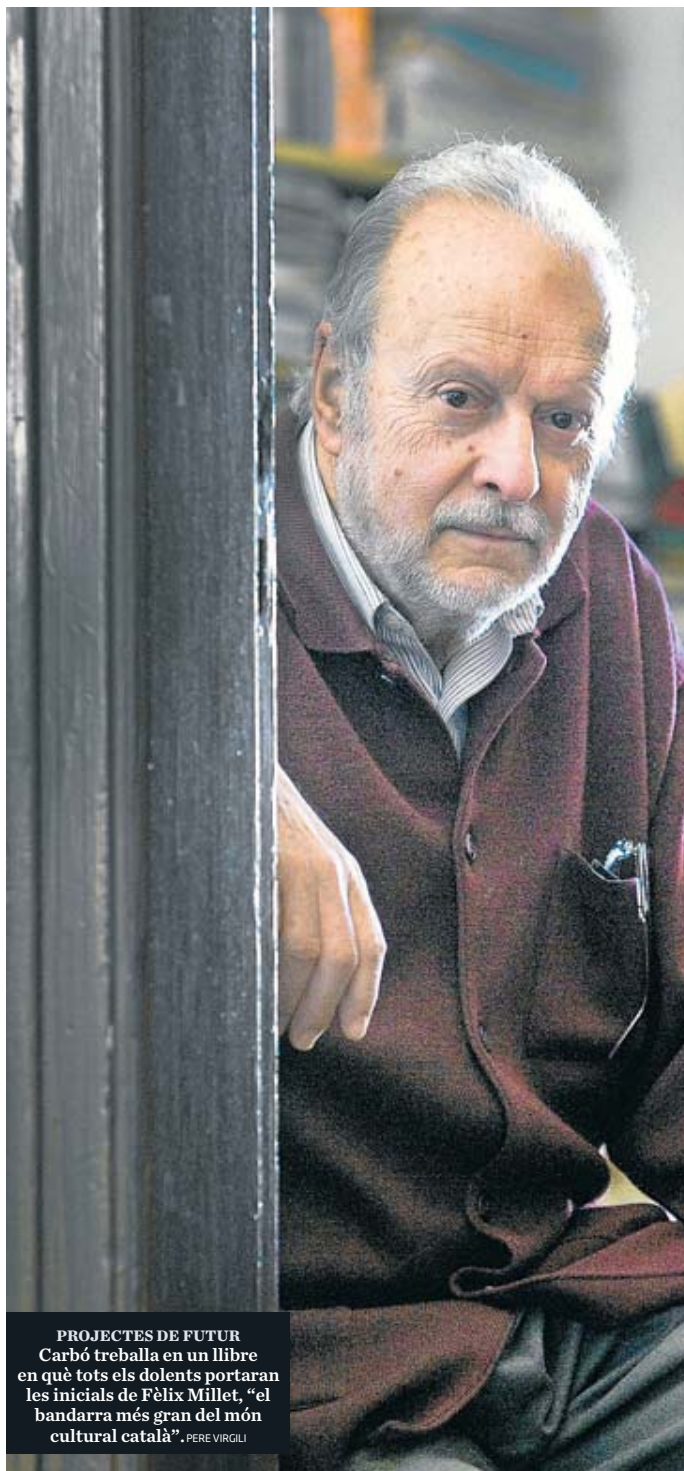
ESCRITOR

Andreu Sotorra
"Carbó és un dels degans de la literatura per a joves"

ESCRITOR I CRÍTIC LITERARI

Montse Ingla
"Escriu amb honestetat personal i un compromís ètic profund"

DIRECTORA EDITORIAL A CRUÏLLA

PROJECTES DE FUTUR
Carbó treballa en un llibre en què tots els dolents portaran les inicials de Félix Millet, "el bandarra més gran del món cultural català". PERE VIRGLI

20.000 espectadors

FESTIVAL CASTELL DE PERALADA La 26a edició del festival empordanès ha tingut més de 20.000 espectadors, una xifra que representa una ocupació del 84%. L'any que ve, amb Verdi i Wagner com a protagonistes, la soprano Sondra Radvanovski cantarà *Norma*.

J.K. ROWLING, A LONDRES I NOVA YORK

L'autora de la saga de Harry Potter ha anunciat les dues úniques dates de presentació de la seva primera novel·la per a adults, *The casual vacancy*. El 27 de setembre, coincidint amb la publicació del llibre, en farà una lectura a Londres. El 16 d'octubre viatjarà a Nova York per presentar-la al prestigiós Lincoln Center.

a la literatura infantil respon al fet de voler crear vocacions. Si engresca-va nous escriptors no seria necessari continuar escrivint", diu. Per sort dels lectors, Carbó no ha complert la seva promesa i ha continuat explicant històries. A la dècada dels 60 va compaginar la creació per a adults (*Els orangutans, El carreró contra Còssima*) i els llibres adreçats a un públic infantil, dels quals, encara ara, el més conegut és *La casa sota la sorra*, que tot i els més de 250.000 exemplars venuts va quedar "tercer i últim" al premi Joaquim Ruyra. "No estic content de com ha actuat el jurat d'alguns premis, però és una feina difícil", reconeix Carbó.

Al llibre de memòries *Viure amb els ulls* (2011) l'escriptor recorda que el jurat del premi Andròmina de València, en què havia presentat la novel·la *S'ha acabat el bròquil*, va declarar-lo desert després que es jugués el veredict a cara o creu i que Carme Riera votés "a favor de la sorra, [...] del desert" a última hora.

Un degà compromès i treballador

"La generació del Quim es va haver d'inventar un públic normal per als llibres en català", diu l'escriptor Vicenç Villatoro, que des de l'any 1985 va formar part del col·lectiu Ofèlia Dracs (1979-1994), juntament amb autors com Jaume Cabré, Maria Antònia Oliver i Jaume Fuster. "El Quim és un escriptor total, encara que se'l conegui pels llibres infantils. De *Deu pometes té el pomer*, el primer llibre d'Ofèlia Dracs, centrat en el gènere eròtic, els contes del Quim eren els més pujats de to".

L'any 1969 l'escriptor va publicar *La colla dels deu* a La Galera, motivat per l'encàrrec del seu editor, Andreu Dòria, que en pocs anys editaria llibres de Sebastià Sorribas, Josep Vallverdú, Emili Teixidor i Gabriel Janer Manila. "Carbó és un

dels degans de la literatura per a joves -diu l'escriptor Andreu Soterra-. El meu primer contacte amb els seus llibres va ser cap a l'any 1972. Jo donava classes en una de les anomenades *escoles actives*, on fèiem coses en català sense que estigués regulat. A la dècada dels 70 el nivell de lectura de les criatures era més avançat que ara. Cal tenir en compte que llavors la literatura era la gran porta d'entrada a la imaginació. La situació ha canviat: els nens d'ara neixen envoltats de pantalles".

La producció de Carbó, que amb els anys s'ha anat intensificant, ha estat publicada per gairebé totes les editorials del mercat català: Laia, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, La Magrana, Casals i Barcanova són alguns dels segells que han divulgat la seva obra. Després de La Galera, en què ha publicat 20 llibres, Cruïlla és l'editorial que més títols de Carbó té al catàleg. La relació va començar amb *La Roser veraç* (1985) i té com a última referència *El gos de la masia* (2008). "Quim Carbó és un clàssic de la nostra literatura infantil i juvenil. L'honestetat personal i un compromís ètic profund han presidit els seus llibres, en els quals no ha faltat mai un sentit de l'humor molt fi que el caracteritza. Té una obra molt extensa i diversa, i tant de bo continuï escrivint amb entusiasme molts anys més", diu l'actual directora editorial de Cruïlla, Montse Ingla.

Carbó, que ni de bon tros pensa a jubilar-se, publicarà aquest setembre *La màquina dels contes* (Baula) i el març de l'any vinent *Les vacances de Felip Marlot* (Barcanova). També treballa en una novel·la negra per a adults. "Encara no he trobat títol, però sé que tots els dolents portaran les inicials de Fèlix Millet, el bandarra més gran del món cultural català".

Les col·laboracions a 'Cavall Fort'

"Vaig començar a publicar contes a *Cavall Fort* perquè a ningú se li havia acudit", recorda Carbó, que ha col·laborat amb la revista des del primer número, aparegut l'any 1961. "Des de llavors, hi dec haver publicat uns 250 contes. Els primers cinc anys en devia publicar uns 50, perquè ens faltava material, però després la producció s'ha anat espaiant: hi ha més gent que vol escriure contes. Benvinguda sigui". Carbó hi ha publicat entrevistes i una

quantitat d'articles considerable: "Aquests últims anys faig molta divulgació literària. Trio poemes d'autors i hi faig petites notes introductòries. Els últims que he escrit són sobre Salvador Espriu, Joan Salvat-Papasseit i la traducció que Xavier Benguerel va fer de les faules de La Fontaine". L'escriptor encara assisteix a les reunions del consell de redacció: "Quan veig el funcionament modelic de la revista ara, m'adono que els primers anys van ser una mica caòtics".

Una tria

Cinc títols imprescindibles

'La casa sota la sorra'

Aquest 2012 *La casa sota la sorra* ha arribat a la seva 80a edició. Carbó calcula que n'ha venut uns 250.000 exemplars. Va ser publicada per Estela l'any 1966, i presenta les peripècies d'un barceloní de 27 anys, Pere Vidal. Intrigat per un misteriós anunci al diari, el jove viatja fins a Egipte i es proposa desemmascarar una organització criminal situada sota el desert.

'El carreró contra Còssima'

Després d'una mala experiència amb la censura franquista l'any 1962, que va prohibir dos dels contes de *La sortida i l'entrada* (Albertí), Carbó va tornar a patir les tissores amb *El carreró contra Còssima*. El censor demanava que diverses escenes fossin suprimides. L'editorial va presentar la versió integrada a un altre censor i va passar l'examen sense problemes.

'Els orangutans'

L'any 1967 l'editorial Nova Terra va publicar la novel·la *Els orangutans*, un dels llibres més valorats de Carbó. "*Els orangutans* té tots els elements de llenguatge popular, de barra irònica i xarona, d'erotisme sense recargolaments tortuosos, de manca de vergonya de l'autor (en el bon sentit de la paraula)", en va destacar Jaume Fuster al pròleg de la segona edició.

'Viure amb els ulls'

Quan va fer 75 anys, Carbó es va decidir a mirar cap enrere i reconstruir l'època en què va créixer, els ambients que ha conegut i algunes de les lectures que l'han marcat. Explica el seu mètode creatiu i recorda la creació i la fortuna diversa d'una petita part de l'extensa bibliografia que construeix des de fa 50 anys. Va ser publicat l'any 2011 a Perifèric Edicions.

Felip Marlot

Juntament amb Pere Vidal, Felip Marlot és el personatge més conegut de Joaquim Carbó. El "detectiu tendre" -tal com l'autor el defineix- ha protagonitzat fins ara cinc llibres plens de casos surrealistes, com aquell en què una cantant d'òpera vol recuperar els veïns. Resulta que han fugit tots, tips de sentir-la cantar.